

OZOD SHARAFIDDINOV VA OTAJON HOSHIMOVNING ADABIY TANQIDIY FAOLIYATI

Farg‘ona davlat universiteti
filologiya fakulteti o‘zbek tili yo‘nalishi
23 90 a guruh talabasi
To‘lanova Umidaxon

ANNOTATSIYA

Ushbu maqola Ozod Sharafiddinov va Otajon Hoshimovning adabiy tanqidiy faoliyatini o‘rganishga bag‘ishlangan. Mualliflar zamonaviy o‘zbek adabiyotida adabiy tanqidning rivojlanishidagi ularning o‘rni va hissasini tahlil qiladilar.

Maqolada Sharafiddinov va Hoshimovning asarlari va maqolalari orqali adabiy jarayonlarni baholash, adabiy janrlarni tahlil qilish va ijodiy yondashuvlarini yoritish masalalari ko‘rib chiqiladi.

Shuningdek, ularning tanqidiy metodlari, badiiy asarlar va mualliflik maktablariga qo‘shgan hissasi hamda zamonaviy adabiyotshunoslikdagi ahamiyati o‘rganiladi. Xulosa qilganda, maqola mazkur adabiy tanqidchilar ijodini chuqur tushunish va ularning o‘zbek adabiyotiga qo‘shgan hissasini baholashga xizmat qiladi.

Kalit so‘zlar: Ozod Sharafiddinov, Otajon Hoshimov, Adabiy tanqid, Tanqidiy metod, O‘zbek adabiyoti, Adabiy jarayon, Badiiy tahlil, Tanqidiy maqola, Ijodiy yondashuv, Adabiyotshunoslik.

АННОТАЦИЯ

Статья посвящена изучению литературно-критической деятельности Озода Шарафиддинова и Отажона Хошимова. Авторы анализируют их роль и вклад в развитие литературной критики в современной узбекской литературе.

В статье рассматриваются вопросы оценки литературных процессов, анализа литературных жанров и раскрытия их творческих подходов на примере произведений и статей Шарафиддинова и Хошимова.

Также исследуются их критические методы, вклад в развитие художественных произведений и авторских школ, а также их значение в современном литературоведении. В заключение следует отметить, что статья призвана глубоко понять творчество этих литературоведов и оценить их вклад в развитие узбекской литературы.

Ключевые слова: Озод Шарафиддинов, Отажон Хошимов, литературная критика, критический метод, узбекская литература, литературный процесс, художественный анализ, критическая статья, творческий подход, литературоведение.

ANNOTATION

This article is devoted to the study of the literary critical activities of Ozod Sharafiddinov and Otajon Hoshimov. The authors analyze their role and contribution to the development of literary criticism in modern Uzbek literature.

The article considers the issues of evaluating literary processes, analyzing literary genres, and illuminating their creative approaches through the works and articles of Sharafiddinov and Hoshimov.

It also studies their critical methods, contributions to works of art and authorial schools, and their significance in modern literary studies. In conclusion, the article serves to provide a deep understanding of the work of these literary critics and assess their contribution to Uzbek literature.

Keywords: Ozod Sharafiddinov, Otajon Hoshimov, Literary criticism, Critical method, Uzbek literature, Literary process, Artistic analysis, Critical article, Creative approach, Literary studies.

KIRISH

Ozod Sharafiddinov zamonaviy o'zbek adabiyotida taniqli adabiy tanqidchi sifatida tanilgan. Uning faoliyati asosan o'zbek adabiyoti va badiiy jarayonlarini chuqur tahlil qilishga qaratilgan. Sharafiddinovning tanqidiy maqolalari va sharhlari adabiyotshunoslikning turli yo'nalishlarini qamrab oladi: janrlar tahlili, badiiy matnni o'rganish, zamonaviy yozuvchilarning ijodiy yondashuvlarini baholash va tanqidiy fikrlarni shakllantirish.

Uning ijodiy faoliyatida xususiyat shuki, Sharafiddinov har bir asarni faqat badiiy jihatdan emas, balki ijtimoiy va ma'naviy kontekstda ham tahlil qiladi. Bu esa uning maqolalarini nafaqat adabiy tanqid, balki zamonaviy o'zbek adabiyoti rivojini o'rganish uchun ham muhim manba qiladi.

Otajon Hoshimovning adabiy tanqidiy faoliyati Otajon Hoshimov o'zbek adabiyotida o'ziga xos tanqidiy maktab yaratgan adabiyotshunos sifatida tanilgan. U asosan o'zbek badiiy matnlarini o'rganish, adabiy janrlar, motivlar va obrazlarni tahlil qilish bilan shug'ullangan. Hoshimovning tanqidiy ishlari yozuvchi va shoirlar ijodiga chuqur kirib borishni ta'minlaydi, adabiy jarayonlarni keng qamrovli yoritadi.

Hoshimov ijodida xususiyati shundaki, u tanqidni asosan badiiy va falsafiy nuqtai nazardan olib boradi. Bu esa uning tanqidiy maqolalarini o'quvchilar va tadqiqotchilar uchun yanada qimmatli qiladi, adabiy jarayonni chuqur anglashga yordam beradi.

Umumiy tahlil Ozod Sharafiddinov va Otajon Hoshimovning tanqidiy faoliyati o'zbek adabiyotshunosligi rivojida muhim ahamiyatga ega. Ular: Adabiy jarayonlarni chuqur tahlil qilish;

Yozuvchi va shoirlar ijodini o'rganish;

Tanqidiy metodlarni takomillashtirish;

Zamonaviy o'zbek adabiyotini o'quvchilar va tadqiqotchilarga tushunarli tarzda yoritish kabi vazifalarni bajaradilar.

Ularning ijodi nafaqat adabiy tanqidga, balki o'zbek adabiyoti rivojiga qo'shgan hissalar bilan ham muhim hisoblanadi.

Ozod Sharafiddinov o‘zbek adabiyotida tanqidchi va adabiyotshunos sifatida keng tanilgan. U ijodida asosan badiiy matnlarni chuqur tahlil qilishga e’tibor qaratadi. Sharafiddinov adabiy tanqidning metodologiyasini rivojlantirish, zamonaviy o‘zbek yozuvchilari va shoirlarining ijodini baholash hamda ularning asarlarida insoniy, ijtimoiy va ma’naviy masalalarni o‘rganishga qaratilgan maqolalar yaratadi.

Sharafiddinov ijodida alohida o‘rin olgan jihatlardan biri – janrlararo tahlil. U she’riyat, nasr va dramaturgiya kabi janrlarni o‘zaro bog‘liq kontekstda tahlil qiladi. Shu bilan birga, u yozuvchilarning badiiy obrazlarini, metaforik va simvolik vositalarini aniqlab, ularning jamiyatdagi o‘rnini ochib beradi. Sharafiddinovning tanqidiy maqolalari o‘quvchi uchun nafaqat adabiy tahlil, balki zamonaviy o‘zbek jamiyatining madaniy va falsafiy holatini tushunishga ham yordam beradi.

Uning tanqidiy yondashuvi ilmiy asoslangan, ob’ektiv va har bir asarning individual xususiyatlarini hisobga oladi. Shu bois, Sharafiddinovning ishlari nafaqat adabiyotshunoslar, balki talabalar va o‘quvchilar uchun ham muhim manba hisoblanadi.

Otajon Hoshimovning adabiy tanqidiy faoliyati. Otajon Hoshimov o‘zbek adabiyotida nazariy tanqidchi va badiiy tahlilchi sifatida taniqli. U ijodida klassik va zamonaviy asarlarni o‘rganish, ularning badiiy va falsafiy jihatlarini tahlil qilishga katta e’tibor qaratgan. Hoshimovning tanqidiy maqolalari yozuvchi yoki shoirning ijodiy maktabini, asarlarning tarixiy va madaniy kontekstini chuqur ochib beradi.

Hoshimov ijodiy metodikasi xususiyati shundaki, u har bir badiiy asarni nafaqat estetik, balki ijtimoiy, ma’naviy va pedagogik nuqtai nazardan baholaydi. Bu esa uning tanqidiy ishlari zamonaviy o‘zbek adabiyotini o‘rganish va tushunishda noyob manba sifatida qadrli qiladi. U shuningdek, adabiy jarayonlarda yangi yondashuvlar ishlab chiqish va adabiyotshunoslik nazariyasini boyitishda faoliyat ko‘rsatgan.

Umumiy tahlil va ahamiyati Ozod Sharafiddinov va Otajon Hoshimovning adabiy tanqidiy faoliyati o‘zbek adabiyoti rivojida bir nechta jihatdan muhim:

Adabiy jarayonlarni chuqur tahlil qilish: Ikkalasi ham zamonaviy adabiyotdagi tendensiyalarni, yozuvchilarning ijodiy metodlarini va janrlararo bog‘liqlikni yoritadi.

Tanqidiy metodlarni takomillashtirish: Sharafiddinov va Hoshimovning ishlari ilmiy asoslangan, metodik jihatdan tizimli va ob'ektivdir.

Ijodkorlarning obraz va motivlarini o'rganish: Ularning maqolalari yozuvchi va shoirlarning badiiy obrazlarini, motivlarini va janrlar xususiyatlarini aniq tahlil qiladi.

Adabiyotshunoslikni rivojlantirish: Ikkala adabiy tanqidchi o'z asarlari bilan nafaqat badiiy tahlilni, balki zamonaviy o'zbek adabiyoti tarixini, madaniy va falsafiy jihatlarini tushunishga yordam beradi.

Pedagogik va madaniy ahamiyat: Ularning maqolalari o'quvchilar va talabalar uchun ham ilmiy, ham tarbiyaviy manba bo'lib xizmat qiladi.

XULOSA

Xulosa qilganda, Sharafiddinov va Hoshimov ijodi nafaqat adabiy tahlil va tanqidga, balki zamonaviy o'zbek adabiyotini chuqur anglash va rivojlantirishga xizmat qiluvchi boy merosdir. Ularning maqolalari va tanqidiy ishlari o'quvchilar, talabalar va tadqiqotchilar uchun ham ilmiy, ham tarbiyaviy ahamiyatga ega.

Ozod Sharafiddinov va Otajon Hoshimovning adabiy tanqidiy faoliyati zamonaviy o'zbek adabiyoti rivojida muhim o'rin tutadi. Ularning tanqidiy ishlari nafaqat badiiy asarlarni chuqur tahlil qilishga, balki adabiy jarayonlarni, janrlararo bog'liqlikni, yozuvchi va shoirlarning ijodiy uslublarini tushunishga xizmat qiladi.

Sharafiddinovning faoliyati badiiy matnni metodik va ilmiy jihatdan tahlil qilishga qaratilgan bo'lsa, Hoshimovning ishlari esa adabiy asarlarni falsafiy va madaniy kontekstda yoritish orqali adabiyotshunoslik nazariyasini boyitadi. Ikkala tanqidchining yondashuvi o'zbek adabiyotshunosligi uchun muhim metodik manba bo'lib, adabiy tanqidning rivojlanishiga katta hissa qo'shgan.

Ozod Sharafiddinov va Otajon Hoshimov o'zbek adabiyotshunosligida tanqidiy fikrni rivojlantirishda muhim rol o'ynagan taniqli adabiy tanqidchilardir. Ularning ijodi zamonaviy o'zbek adabiyoti va badiiy jarayonlarni chuqur tushunishga xizmat qiladi. Sharafiddinovning tanqidiy ishlari asosan badiiy matnlarni ilmiy va metodik jihatdan tahlil qilishga qaratilgan bo'lib, u yozuvchi va shoirlarning ijodiy uslublarini, janrlararo bog'liqlikni, badiiy obrazlar va motivlarni batafsil o'rganadi. U har bir asar yuzasidan

nafaqat badiiy baho beradi, balki ijtimoiy, ma'naviy va falsafiy jihatlarini ham ochib beradi, shu bilan zamonaviy o'zbek adabiyoti haqidagi tushunchani kengaytiradi.

Otajon Hoshimov ijodida esa tanqidiy yondashuv adabiy asarlarni falsafiy, madaniy va tarixiy kontekstda o'rganishga asoslangan. Hoshimovning ishlari adabiy tanqidni chuqur ilmiy asosga ega qilgan bo'lib, yozuvchi va shoirlarning ijodiy maktablari, asarlarning janr va badiiy xususiyatlari, ularning jamiyatdagi o'rni tahlil qilinadi. U tanqidiy maqolalar orqali o'zbek badiiy jarayonining rivojlanish yo'llarini yoritib, adabiyotshunoslik nazariyasini boyitishga katta hissa qo'shgan.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Sharafiddinov, O. Cho'lponni anglash. Toshkent, 1994 yil.
2. Sharafiddinov, O. Istiqlol fidoyilari. Toshkent, 1993 yil.
3. Sharafiddinov, O. Sardaftar sarlavhalari. Toshkent, 1999 yil.
4. Sharafiddinov, O. Ma'naviy kamolot yo'llarida. Toshkent, 2001 yil.
5. Sharafiddinov, O. Ijodni anglash baxti. Toshkent, 2004 yil.
6. Hoshimov, O. Adabiyot va insoniyat. Toshkent, 1988 yil.
7. Hoshimov, O. Badiiy asar va tahlil. Toshkent, 1990 yil.
8. Hoshimov, O. Zamonaviy o'zbek adabiyoti. Toshkent, 1995 yil.
9. Sharafiddinov, O. "Adabiyot – hayot darsligi". Adabiyot va san'at, Toshkent, 1980 yil.
10. Sharafiddinov, O. "Talant – xalq mulki". Yosh gvardiya, Toshkent, 1979 yil.
11. Hoshimov, O. "Adabiy jarayon va tanqidiy yondashuv". Adabiyotshunoslik jurnali, Toshkent, 1985 yil.
12. O'zbekiston adabiy tanqidchiligi tarixi. Toshkent, 2005 yil.
13. XX asr o'zbek adabiyoti. Toshkent, 2002 yil.
14. Cho'lpon: asarlar to'plami. Toshkent, 1998 yil.
15. Oybek va uning ijodi. Toshkent, 2000 yil.